

Ян Мен'ї

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

Науковий керівник: Людмила Неїжпапа,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МОДЕРАЦІЇ

Постановка проблеми. В нинішньому суспільстві комунікація має різнобічний, особливий за інтенсивністю характер, об'єднуючи всі спільноти в єдину комунікативну систему та стає важливою умовою усвідомлення індивідуальності, власної свободи, етично-ціннісної та моральної відповідальності. Без врахування закономірностей і сучасних особливостей розвитку комунікативної культури суспільства та особистості розвиток професійної освіти неможливий. Для сучасних майбутніх фахівців потрібно володіти не тільки набором профільних теорій, а навичками міркування, самостійно здійснювати пошук рішень у складних обставинах, готовності освоювати нову інформацію, що і надасть можливість адаптуватися фахівцю до технологічного мінливого середовища. Це знаходить свій відбиток у освітніх стандартах вищої освіти нового покоління, що містять вимоги до здібностей студента, що характеризує його особистісно-професійний потенціал, мобільність. Випускник повинен мати компетенції, що передбачають здатність здійснювати пошук та використовувати інформацію, яка необхідна для ефективного виконання професійних завдань, особистісно-професійного розвитку, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній сфері, працювати в команді та в колективі, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом, брати на себе відповідальність тощо.

Виклад основного матеріалу. Навички спілкування допомагають фахівцям ефективно взаємодіяти з іншими, правильно розуміти отриману інформацію та точно передавати її далі. Студентам потрібно навчитися слухати, чітко висловлювати свої думки, обґрунтовувати свою позицію і знаходити компроміси. Комунікативні здібності важливі як для соціальної самореалізації людини, так і для її психологічного комфорту.

В ході нашого дослідження ми з'ясували, що у студентів (особливо першого та другого курсів) спостерігаються труднощі у спілкуванні з одногрупниками та викладачами, які виражаються у невмінні слухати та критично оцінювати чужу думку, невмінні вибудовувати власне мовлення при висловленні своєї точки зору. Проведене дослідження показало, що студенти володіють комунікативними навичками, але їхня мотивація до навчання низька. Тобто, навіть розуміючи важливість розвитку

комунікативної культури, вони не готові вживати активних дій для цього. Було виявлено, що 20,75% студентів мають оптимальний рівень, 46,23% - достатній, а 33,02% - недостатній рівень (експериментальна група).

У роботі по формуванню комунікативної культури студентів важливо обрати й адаптувати такі методики, які допоможуть студентам розвинути навички, необхідні для успішного працевлаштування та побудови кар'єри. Досліджуючи можливості використання активних методів навчання у підготовці фахівців, ми звернули увагу на технологію модерації. Вона показує, як можна організувати спілкування між студентами, стимулюючи обговорення, взаємне узгодження, представлення результатів спільної роботи та розподіл ролей у процесі. Це привело нас до гіпотези, що застосування технології модерації у освітньому процесі може сприяти розвитку комунікативних навичок студентів.

Модерація - це метод роботи всередині групи та з групою. Ідея модерації почала активно розвиватися в 1960-х роках як «інструмент пошуку компромісу між керівниками та підлеглими, замовниками та виконавцями. Це було зумовлено суспільними заворушеннями, пов'язаними з політичними подіями, коли люди почали прагнути активніше брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їхні права, та вимагали врахування своїх потреб» [1, с. 42].

Хоча технологія модерації була розроблена як метод групової роботи, що забезпечує прийняття ефективних рішень у групах фахівців з різною підготовкою та поглядами, її загальною метою є організація співпраці в умовах рівноправності учасників. Гнучкість модерації, яка включає різноманітні методи, прийоми й техніки, дозволяє використовувати її не тільки для професійної підготовки та тренінгів, але й у освітніх програмах закладів освіти [3]. Модерація є особливим стилем управління робочою групою, проведенням дискусій та ділових зустрічей. Модератор зберігає певну відстороненість від самої діяльності, надаючи кожному учаснику можливість продемонструвати свою думку, і тільки спрямовує процес на досягнення ефективної роботи [2]. Відтак, модерація передбачає організацію групової взаємодії для спільного вирішення завдання, при якій керівник (тренер, ведучий або викладач) виступає як модератор. Його роль полягає в тому, щоб мінімізувати потенційні конфлікти та орієнтувати команду на співпрацю, але не здійснювати керівництво процесом. Розв'язання завдання досягається завдяки внутрішньому потенціалу групи, зокрема через цілісну концепцію: коли окремі частини об'єднуються в одне ціле, виникає додаткова групова сила, що не була б доступна окремим учасникам.

Модерація передбачає постійну комунікацію, візуалізацію матеріалу, думок, рішень, висновків, зворотний зв'язок. Класичним методом модерації, який активно використовується в разі організації роботи фахівців, є мозковий штурм і дискусія. Однак метод модерації - це не конкретна група прийомів, а набір різних методів, технік, які можуть відрізнитися в залежності від цілей заходу, особливостей аудиторії і

модератора. [1]. Таким чином, кожен викладач може обрати як прийоми, так і методики, які зроблять вивчення його конкретної навчальної дисципліни більш цікавим і ефективним для студента.

У практичній діяльності ми застосовували технологію модерації для забезпечення роботи по вивченню нового матеріалу, систематизації та узагальнення вже наявних знань та умінь, а також реалізовували позанавчальні соціально-виховні форми роботи. Важлива відмінність організації різних форм роботи із застосуванням технології модерації полягає в тому, що викладач не є джерелом знань, він не подає знання у вигляді лекції, не здійснює тренінгу чи консультації. Викладач стає модератором, завдання якого полягає в спрямуванні студентів, налаштування їх на позитивний лад, а також передбачати та запобігати складним ситуаціям учасників. Модератор створює умови для того, щоб знання актуалізувалися у процесі взаємодії учасників, завдяки їх активності та взаємозв'язкам. Спільна робота, організована через методи модерації, допомагає усунути бар'єри у спілкуванні, створює умови для розвитку креативного мислення і прийняття нестандартних рішень, а також сприяє формуванню та вдосконаленню навичок командної роботи. Методи модерації відрізняються від «авторитарних дидактичних підходів до навчання, оскільки в такій системі викладач і студенти є рівноправними учасниками освітнього процесу» [2, с. 268]. Результат навчання залежить від внеску кожного. Студент набуває активної позиції, перестаючи бути об'єктом навчання, що допомагає йому розвивати самостійність, відповідальність, упевненість у собі та цілеспрямованість.

Висновки. За результатами реалізованої нами роботи з розвитку комунікативних навичок у студентів ми виокремили такі умови ефективності підбору та впровадження технологій в освітній процес: важливість врахування вимог до компетентностей сучасних фахівців, необхідність діагностичної роботи з дослідження комунікативних навичок у студентів, володіння навичками застосування та адаптації освітніх технологій під час сучасні потреби та стандарти.

Оскільки проблема формування комунікативних навичок у студентів залишається актуальною, відтак з'являється багато нових результатів досліджень, що засвідчують ефективність застосування різних форм, методів, прийомів навчання, виховання та розвитку. На нашу думку, технологія модерації може стати одним із інструментів підвищення конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти, сприяючи розвитку важливих професійних навичок, зокрема, і професійного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Барабаш С. І. Метод модерації як форма групової комунікації в менеджменті сучасної бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 4. С. 41-43.

2. Кириченко В. Модерація як метод формування правової культури студентської молоді. *Дидактика*. 2017. № 17, С. 267–271.

3. Піддячий В.М. Модерація як метод управління групою динамікою навчальної взаємодії дорослих. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень*. 2022. С. 209-210.

*Дмитро Плєсканьов,
аспірант третього (освітньо-наукового) рівня вищої світи,
спеціальності 231 Соціальна робота,
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»*

*Науковий керівник: Ярослав Співак,
доктор педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету,
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Постановка проблеми. Соціальна робота в Україні на сучасному етапі розвитку постає перед викликами, що актуалізують проблему формування професійного іміджу майбутніх соціальних працівників в умовах закладу вищої освіти. Необхідність розуміння та переосмислення стратегії щодо підготовки компетентних, конкурентоздатних фахівців соціальної роботи продиктована вимогами суспільства і держави.

Виклад основного матеріалу. Значний внесок у розробку різних аспектів розвитку соціальної роботи здійснили В. Андрущенко, В. Бех, Р. Вайнола, У. Грига, І. Зверєва, О. Карпенко, Н. Лавренчук, О. Міхеєва, Т. Семигіна, Г. Слосанська, В. Тернопільська, А. Ярошенко та ін. Особливості формування іміджу працівників соціальної сфери досліджували А. Герасимчук, Я. Дашкевич, І. Криксунова, Л. Мосіна, Ю. Пелеха, О. Тимошенко, М. Томілова та інші.

Професійний імідж майбутнього соціального працівника ми розглядаємо як певний образ, інтегративну характеристику, що детермінована рівнем його професійної компетентності у соціальній сфері з метою надання соціально-психологічної допомоги отримувачам соціальних послуг та підвищення цінності професії у суспільстві.

Згідно педагогічного словника за ред. М. Ярмаченка поняття «імідж» трактується як «зафіксований у масовій свідомості стереотипний емоційно забарвлений образ будь-кого або будь-чого» [3]. Імідж особистості може складатися в уяві інших незалежно від її бажання та формується не лише в результаті певних дій і поведінки особистості, а й